

Lausunto

24.9.2024

VN/26268/2022
VN/26268/2022-TEM-65

Maa- ja metsätalousministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vesihuoltolakia (119/2001). Esityksellä toimeenpannaan Petteri Orpon hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan vesihuollon toiminta turvataan ja vesivarat pidetään kansallisissa käsissä. Esityksellä on valmisteltu Vesi on meidän -kansalaisaloitteeseen perustuvan eduskunnan päätöksen (EK 26/2021 vp – KAA 2/2020 vp) edellyttämällä tavalla sellainen lainsäädäntö, jolla varmistetaan kunnan järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvien julkisomisteisten vesihuoltotoimintojen säilyminen kuntien omistuksessa ja määräysvallassa. Esitys on myös osa kansallista vesihuoltouudistusta ja sen tarkoituksena on mahdollistaa uudistuksen ohjelman ja sen mukaisen toimenpidekokonaisuuksien toteuttaminen.

Valtioneuvoston voimassa oleva päätös huoltovarmuuden tavoitteista (1048/2018) tunnistaa vesihuollon kriittiseksi infrastruktuuriksi. Kriittisellä infrastruktuurilla tarkoitetaan niitä perusrakenteita, palveluja ja niihin liittyviä toimintoja, jotka ovat välttämättömiä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ylläpitämiseksi. Laadukas vesihuolto on keskeinen yhteiskunnan perustoiminto, joka on turvattava kotitalouksille, yhdyskunnille, sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille, elintarviketuotannolle, sotilaalliselle maanpuolustukselle sekä huoltovarmuuskriittiselle tuotannolle ja palveluille.

Huoltovarmuuden kehittäminen eri sektoreilla on laajasti esillä pääministeri Orpon hallituksen ohjelmassa. Hallitusohjelman mukaisesti työ- ja elinkeinoministeriön johdolla uudistetaan parhaillaan valtioneuvoston huoltovarmuuden tavoitepäätöstä. Vesihuollon huoltovarmuuden kehittäminen on jatkossakin osa tavoitepäätöstä.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että vesihuollon tilannekuvan kokoaminen ja ylläpitäminen muuttuvassa turvallisuus- ja toimintaympäristössä on tärkeää. Tilannekuvatyössä on kuitenkin syytä huomioida myös muualla tehtävä vastaava työ ja pyrkiä välttämään päällekkäisyyksiä.

Vesihuolto on yhteiskunnan elintärkeä toiminto, jonka häiriöttömän toiminnan turvaaminen edistää kansallista turvallisuutta ja huoltovarmuutta. Lisäksi vesihuollon omistajuudessa on kyse huoltovarmuudesta ja yhteiskunnan turvallisuudesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä, että vesihuoltolakia uudistetaan siten, että kriittiseen infrastruktuuriin kuuluvien vesihuoltolaitosten tulee Suomessa olla kunnan omistuksessa tai pitkäaikaisessa hallinnassa, jolloin mahdollinen ei-toivottu vaikutusvalta erityisesti kansallisen turvallisuuden ja huoltovarmuuden kannalta kriittisissä kohteissa on selkeästi kansallisissa käsissä. Myös hallituksen esityksessä esitettyä kuntien etuusto-oikeudesta säätämistä pidetään tärkeänä.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

09 1606 2160
+358 9 1606 2160

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että vesihuoltolaitoksiin kohdistuvat mahdolliset ulkomaiset sijoitukset on myös hyvä huomioida tässä kokonaisuudessa. Huoltovarmuudesta ja kriittisen infrastruktuurin toiminnasta vastaavien yritysten osittainenkin siirtyminen ulkomaalaiseen omistukseen voi lisätä epävarmuutta yrityksen kyvykkyydestä vastata sitoumuksistaan erityisesti kriisitilanteessa. Turvallisuuskriittisiin yrityksiin kohdistuvia ulkomaalaisia sijoituksia ja yritysostoja seurataan järjestelmällisesti ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta annetun lain (172/2012, yritysostolaki) nojalla. Ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö yhteistyössä poikkihallinnollisen viranomaisverkoston kanssa. Lain tarkoituksena on seurata ja erittäin tärkeän kansallisen edun niin vaatiessa rajoittaa vaikutusvallan siirtymistä ulkomaiseen omistukseen.

Ulkomaalaisten yritysostojen seurannassa on erityisesti kyse sen arvioinnista, millaisen turvallisuusriskin ulkomaalainen omistus kohdeyrityksessä voi aiheuttaa kansalliselle turvallisuudelle, yleiselle järjestykselle, sotilaalliselle maanpuolustukselle ja yhteiskunnan elintärkeille toiminnoille ml. huoltovarmuudelle. Esimerkiksi ulkomaalaiset yritysostot tai sijoitukset huoltovarmuuden ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen kannalta kriittisiksi katsottaviin kohteisiin, kuten vesihuoltolaitoksiin, ovat lain soveltamisalassa, jos lain mukaiset muut edellytykset ulkomaisesta omistajasta täyttyvät.

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää, että hallituksen esitysluonnoksen sivulla 6 kohdassa ”Muu vesihuoltoon liittyvä lainsäädäntö” oleva muotoilu:

”Yritysmuotoiset vesihuoltolaitokset on katsottu myös lain ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta (172/2012) tarkoittamiksi yrityksiksi, jotka tuottavat tai toimittavat yhteiskunnan turvallisuuden kannalta Suomen viranomaisille niiden lakisääteisiin tehtäviin liittyviä kriittisiä tuotteita tai palveluja, ja jotka ovat lain edellyttämän seurannan kohteena.”

korvataan seuraavalla muotoilulla:

”Vesihuoltolaitokset voidaan katsoa ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta annetun lain (172/2012) tarkoittamiksi seurannan kohteiksi, koska ne ovat lähtökohtaisesti yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen kannalta kriittisiä.”

Ehdotettu muotoilu vastaa paremmin ulkomaisten yritysostojen seurannasta annetun lain sisältöä ja tulkintakäytäntöä.

Ulkomaisten kiinteistöhankintojen lupamenettelyistä vastaa puolustusministeriö.

Osastopäällikkö, ylijohaja

Jan Hjelt

Neuvotteleva virkamies

Henri Backman

Jakelu MMM Maa- ja metsätalousministeriö

Tiedoksi -

VN/26268/2022-TEM-65

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: